

Jászkisér Város Polgármestere részére

**Javaslat a
A tanyavilág története lakóhelyemen, életem a tanyán
települési értéktárba történő felvételéhez.**

Készítette:

Csintó Sándorné, Gulyás Eszter

Jászkisér, 2021. november

I.

A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:

Szüle Katalin

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: Szüle Katalin

Levelezési cím: 5137 Jászkisér, Bercsényi u. 38.

Telefonszám: 57/450-140;

E-mail cím-

II.

A HELYI ÉRTÉK ADATAI

1. A helyi érték megnevezése: **Tanyavilág története lakóhelyemen, életem a tanyán**

2. A helyi érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása

☐ agrár- és élelmiszergazdaság	☐ egészség és életmód	☐ épített környezet
☐ ipari és műszaki megoldások	☒ kulturális örökség	☐ sport
☐ természeti környezet	☐ turizmus	

3. A helyi érték fellelhetőségének helye: Jászkisér honlapja

4. Értéktár megnevezése, amelybe a helyi érték felvételét kezdeményezik

☒ települési	☐ tájegységi	☐ megyei	☐ külhoni magyarság

5. A helyi érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása:

A történet bemutatja egy család, és egy leánygyermek életét a jászkiséri tanyán, minden nehézségével, szépségével, gondjaival, örömeivel együtt az 1940-es évektől 1959-ig, a történetíró leány eladósorba kerüléséig, a községbe történő beköltözésig.

A leírást Csintó Sándorné, Gulyás Eszter tollából a javaslatához mellékelem teljes terjedelmében.

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett

A Csete Balázs Honismereti Szakkör – amit már felvett a helyi értékek közé a bizottság - tagjai éveken keresztül országos és megyei múzeumi felhívásokra nagyon sok, az élet különböző területéről szóló, a helyi népszokásokat felelevenítő dolgozatokat, pályamunkákat készítettek, és nagyon sok szép elismerésben részesültek.

A Települési Értéktár Bizottság úgy határozott, hogy ezeket a „dolgozatokat” felveszi a helyi értékek közé, hogy megmaradjanak az utókor számára.

A jelenlegi javaslatból a ma már elképzelhetetlennek számító tanyai élményekre emlékszik vissza a készítő, sok-sok korabeli emberi, és gyermeki példa bemutatásával.

Nagyon szép a fejezetcím, amiben megjelent. Az „Árnyas erdő” nevet kapta.

Ez a történet saját élményeken, és saját megfogalmazásban előadott igaz történet.

A Települési Értéktár Bizottság a többi pályamunkát is szeretné felvenni, és megismertetni a település fiatalabb és gyermekkorú lakosaival. Ezért azzal a céllal is vette fel értékei sorába, hogy a helyi sajtón keresztül közreadja, hiszen ha nem ismertjük meg a mai emberekkel, a fiatalokkal, akár örökre feledésbe merül.

7. A helyi értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források)

A felvett érték Csintó Sándorné Gulyás Eszter saját munkája.

8. A helyi érték hivatalos weboldalának címe:

www.jaszkiser.hu

III.

MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt helyi érték eredeti javaslata, és a történet megfogalmazása a készítő tollából

2. A **Htv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának** való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek

3. A javaslathoz csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat

A pályamunka címe: A tanyavilág története lakóhelyemen, életem a tanyán

1940. Májusában születtem Jászkiséren, tanyán, a "Tomi" erdő mellett. Harmadik és egyben utolsó gyerek voltam a családban.

Szüleim 1937-ben vettek egy kevés, igen rossz minőségű földet és ide építettek egy kis tanyát. Ezen a tanyán nőttem fel, amit emlékezetből szeretnék leírni.

A kis ház vályogból épült, kb. 23 négyzetméter alapterületű volt. Egy 3 x 4 m-es szoba és 2 x 3 m-es konyha és egy kis kamra. [A falnak a vályogot Édesapám verte a szomszéd Pista bácsival. Szomszédokkal összefogva építették fel] (A háznak semmi alapja nem volt, csak a döngölt talajra rakták a falat.) A padozat szintén döngölt föld volt, amit minden héten fölmázoltunk. A kiskamra, ami hozzá volt toldva napraforgószárból épült, amit kívül-belül sárral tapasztottak be és kész volt a fal. Fehérré meszelték és elég jól nézett ki. Később szüleink több földet is vettek, istállót építettek a szarvasmarháknak, majd pajtát a dohányynak. Ezek szintén saját vert vályogból épültek. A kerítés napraforgószárból volt. A ház előtt eperfa állt, alatta kis asztal, nyáron mindig itt étkeztünk. A kertben volt egy pár különböző gyümölcsfa, virágoskert és rózsabokor. A házban volt egy kemence, körülötte patka, ezt is Édesapám csinálta. A kemence ajtaja a konyhában volt, ott fűtöttük és a szoba melegegett. Fűtöttünk szalmával, szárízkkal, veretsutkával, még a dohány szárát is elégettük benne. A kemencét nem csak melegedésre használtuk, hanem kenyér, kalács sütésre is. Hurkát, kolbászt, tepsiskrumplit, lángost süttünk benne. Főzésre is használtuk, 15 l-es cserépfazékban töltött, vagy húsoskáposztát, sőt bablevest is főztünk benne. Még a tejet is a kemencébe forraltuk. A túró is ott angasztaltuk, nagy fazekakban aludtjából. A konyhában volt egy vályogból csinált berakott sparhelt, amin csak főztünk, ennek sütője nem volt. Édesanyám télen kora reggel befűtötte a kemencét, arra ébredtünk, hogy pattog a kemencében a tűz. Most is emlékszem a szévonó hangjára, ahogy tologatta Édesanyám a parazsat.

Gyerekkoromra 4 éves koromtól emlékszem, ami a háború idejére esett. Halvány emlékeim vannak az orosz és német katonákról. Nagyon féltünk tőlük. Zabrálni jártak, ami csak ehető volt, mindent elvittek. Édesapám a szalmakazalba kaszával vágott egy lyukat és a kis hízót ide tette, hogy ne találják meg. Kívül szárízik kével rakták be, így nem látszott. Édesapám bevitték katonának, már nem emlékszem mennyi időre. Édesanyám minden este imádkoztatott bennünket, imáinkat így fejeztük be: „Segítse haza a jó Istenke Édesapánkat!”

Emlékszem a borzalmas éjszakára, a szörnyű fényre, az iszonyatos süvöltő, dübörgő hangra, amikor a bombát leszórták a repülő. A tanyától 600-700 m-re 9 bomba esett le, amiből kettő felrobbant. Akkorra tölcsejt ütött a földbe, hogy egy kisebb ház elért volna benne. Az a borzalmas hantok és a sok repeszek a földken és a legelőn. Kora reggel, ahogy virrad, azt néztük, kinek a tanyájára esett a bomba. Hála Istennek egy tanyát sem talált el, pedig igen sűrűn voltak egymáshoz. Heteken keresztül csapatostul jöttek a községből az emberek, gyerekek megnézni hová esett a bomba. Nagyon féltünk a repülőktől. Ha legeltettünk Édesanyám azt mondta, hasaljunk le, hogy ne lássanak bennünket. Ebből nem lett semmi, mert ha jöttek a repülő ordítva rohantam a tanyába, ott hagytam a teheneket. A szomszéd tanyában lakók összefogva segítettek egymásnak földművelésben és minden munkában. Hiszen a férjek, Édesapák majd nem mindegyik katona volt. Imánk meghallgatásra talált, Édesapánk egészségesen haza jött.

Hosszú téli estében gyakran jártunk a szomszédba, vagy hozzánk jöttek. Rádió nem volt, a felnőttek beszélgettek, kártyáztak, vagy citeráztak. Szinte minden családban volt citera, amit a sutban szögrel felakasztva tartottak. Mi gyerekek malmoztunk, kockáztunk, verespacsiztunk. Sült tököt ettünk, tökmagot piritottunk. A héját egymásba dugdostuk és virágot, pillangót csináltunk belőle. [Kukorica morzsoláskor a csutkából várat építettünk. Versenyeztünk, ki tudja minél magasabbra rakni, hogy ne dőljön el. Édesapám egész télen összegyűjtött tehénszörből csinálta nekünk a labdát, tenyerével gömbölyítette. Nagyon-nagyon szerettem volna piros pettyes labdát kérni, de tudtam, hogy nem

kaphatom meg. Ez az egy vágyam volt gyermekkoromban, hogy ha én egyszer pénzt keresek labdát veszek magamnak. Mikorra eljött az idő már nem kellett.

Disznóvágásra a szomszéd Pista bácsiék voltak segíteni és Édesapám öccse a családjával. Kora reggel, még sötétben levágták a mangalica hízót, ami ha 1 mázsa volt igen jónak számított. Szalmával perzselték, mi gyerekek nagyon örültünk, mert miránk volt bízva a kistűz, ami távolabb volt a hízótól. Raktuk rá a szalmát, ügyelni kellett, hogy a tűz sosem aludjon ki. Ebben a kistűzben és farka tövére a szőrt. Üstház nem volt, csak a kertben egy vályogból rakott katlan, kívül-belül sárral tapasztották be. Erre tették a bográcsot, ami fele akkora volt, mint a mostani üst. Ezen a katlanon főztük nyáron a lekvárt és a szappant. Ilyenkora kemencébe háromszor is befűtöttünk. Itt melegítettük a disznóhoz használt vizet és a bél mosásához. Kemencében sütöttük a hájaspogácsát, hurkát, kolbászt, itt főztük a töltött káposztát. A hurkában árpakását, köleskását tettünk, majd később rizsát. Sült vért reggeliztünk, ebédre pecsenyét. Disznótörös vacsora orjaleves csigatésztával, főtt hús, töltött káposzta, hurka, kolbász, hájaspogácsa. Vacsora közben iszogattak, beszélgettek, viccelődtek, dalolgattak, citeráztak. Divát volt a kántálás, ha valaki jött megkínálták őket sülttel. Találgattuk, valyon kik lehetnek a kántálók, mert elváltoztatott külsővel sokszor cigányasszonynak öltöztek. Éjfél-tájon vége lett a tornak, kóstolót csomagoltunk a segítségeknek és ki-ki indult haza.

Édesapám a hosszú téli napokon mindig dolgozott valamit. Kast kötött vesszőből, ebben hordtuk a takarmányt, szénát, töreket, szalmát a teheneknek. A ludakat, a kotlóst is kasba ültettünk a tojásra. Hasurát font sásból, ezt melegágyakra használtuk palánta takarásra. Gyékényből kenyérszakajtót, kenyérkosarat font. Még a méhkast is vesszőből készítette, ugyanis 4-5 család méhénk is volt. A méhkas kúp alakú szájával lefelé fordított kas volt. Kívül sárral tapasztották be és bemeszelték, egy kis nyílás volt rajta, ahol a méhek ki-be járhattak. Munka közben Édesapám sokszor dalolt, sok szép nótát tanultunk tőle.

A háború idején nem lehetett cukrot kapni, melaszt ettünk helyette, ez a cukorrépa mellékterméke volt. Sötétbarna, sűrű folyadék, édes, kesernyés ízű volt. Nagy hordókban vásárolták, takarmányozásra használták. A hordókban volt egy nagy levesszedő kanál, azzal merítettünk, kenyérre csurgattuk és ettük. A karácsonyfára a szaloncukrot is ebből főzték Édesanyámék. Addig főzték, amíg elég kemény lett az állaga. Elvagdalták és előző évi szaloncukor papírba csomagolták. Nekem finom volt. Később jegyre kaptunk cukrot, de azt is keveset.

Nagy fadézsában fürödtünk, majd később mosóteknőben, nagy lavórban. Mosni teknőben mostunk kézzel, öblítés után a ruhákat kicsavartuk, az udvaron szárítottuk kötélen, télen a padlásra. Házi szappannal mostunk, amit szintén mi magunk főztünk. Bográcsba beletettük az összeöntözgetett hurkaszírt, égett zsírt, bélszírt, szappanfőző szert tettünk bele és főztük 6-8 órán keresztül. Nagyon erős volt a szódától. Amikor a lúdtollról lemarta a tollat, csak a vitorlája maradt, akkor már jó erős volt a szappan. Öntöttünk bele sót, ez választotta szét a lúgot a szappantól. Tetején volt a szappan, ezt szűrővel leszedtük, teknőbe vázontörülközőre 8-10 cm vastagon. Pár nap múlva annyira megkeményedett, hogy fel lehetett darabolni. Feltettük a padlásra egész éven át ezzel mostunk. Első mosószer, amire emlékszem a Flóra és Asszonydicséret volt, 90 fillérért, majd később 1,30 Ft-ért vásároltuk. Iskolába 6 km-re jártunk, többen együtt, ugyanis a tanyasi iskolában első osztálytól nyolcadik osztályig együtt jártunk. Télen már fél hétkor indultunk az iskolába, még egészen sötét volt. Egyik tanyából is jöttek a gyerekek, a másiktól is, de összevártuk egymást és együtt mentünk. A fiúk egymásnak fütyültek és azzal jelezték a sötétben, hogy hol járnak. Mi lányok nagyokat sikítottunk, a másik tanyából visszasikítottak. Kora reggel a nagy hidegben, amikor indultunk, akkora Édesanyám a kemencében kisütötte a hajába krumplit, zsebbe raktuk és azzal melegítettük a kezünket. Ruházatunk igen szegényes volt. A bátyámnak első osztályos korában vettek egy Bocskai kabátot és egy pár bőrcsizmát. Mi hárman testvérek ebben jártunk sorban, ahogy nőttünk. Emlékszem milyen büszke voltam rá, hogy már akkora vagyok, hogy én is hordhatom a kabátot. Nem volt ez kellemetlen, hiszen minden gyerek így öltözött. Egyik szomszédban a lányok, mikor a

kabátjukat kinőtték Édesanyám megvette nekünk. Örültünk, mert sok gyereknek még ilyen sem volt. Egy reggelre akkora hó esett, hogy derékig ért, lehetetlen lett volna iskolába menni. Édesapám fölkel hajnalkor, a ló után kötött egy hatalmas követ, elhúzatta az iskoláig és vissza. Azzal csinált nekünk utat a hóban. Következő napokban rettentő hideg idő jött, így hetekig jártunk ezen a nyomon. Nadrágunk nem volt, mert a lányok szoknyában, harisnyában jártak. Térdünk vörös volta hidegtől, nem éreztük, úgy átfázott mire haza értünk, a jó meleg kemence mellé. Akkor még sok vad volt a határban, főleg fogoly, fácán, egész csapat röppent fel előttünk, vagy nyulak futottak szét. Tavasszal öklömnyi kis nyulakat találtunk bokrokban, bozótban. Iskolába kora tavasztól késő ősziig mezítláb jártunk. Elég korán tavaszodott március 15-i ünnepségre, kezünkben vittük a cipőnket az ünnepségre. Ünnepség után levetettük és szintén mezítláb mentünk haza.

Háború után egy magányos férfi tanítónk volt. Nagyváradról került ide. A szülők főztek neki ebédet, minden nap más-más. Akire jutott az ebéd főzés az a gyerek akkor nem ment iskolába, ő vitte az ebédet kosárba 5-6 km-re, ki milyen távol lakott. Kenyeret is a szülők sütöttek. Felkötötték a hátunkra 3-4 kg-os kenyeret és vittük a tanítónak. Természetesen gyalog, hiszen kerékpárja senkinek se volt, még a felnőtteknek sem. Harmadik osztályos koromtól egy igen aranyos, kedves tanító néink volt. Jászberényből járt kerékpárral, minden hétfőn és szombaton ment vissza. Nagyon sok színdarabot tanított velünk Anyáknapjára, március 15-re, karácsonyra. Anyáknapjára búzavirágból, pipacsból, szarkalábból az iskola bejárata fölé kiértük "Isten hozta", a padokat is vadvirágokkal díszítettük. A magyar táncot Anyáknapjára minden évben 8-10 pár gyerek táncolta. Nekünk lányoknak magyar ruhánk volt. Fejünkön párta, rajtuk piros mellény, szoknyánk alján nemzetiszín szalag. A fiúknak bőűjú fehér ing, fekete mellénnyel, kalapjukon nemzetiszín szalag. Ezt énekeltük:

„Édesanyám, kedves Anyám csak az a kéréssem
Magyar ruhát, magyar ruhát csináltasson nékem.
Magyar ruhát sej-haj, nemzeti színt rája.
Ez illik-illik-illik, ez illik- illik-illik
A magyar kislánynak.”

7 órától délután 2 óráig voltunk iskolában, szünet csak egyszer volt, de az egy óra hosszat tartott. Tanítás előtt, tanítás után imádkoztunk, szünet előtt és szünet után is, ugyanis szünetben ettünk. Szünetben a tanító néni is velünk játszott, csoportos játékokat:

„Lánc-lánc Eszter lánc, Zöld ág zöld levelecske, Hajlik a meggyfa, nagy az árnyéka, Beültetem kiskertemet a tavasszal, Adj király katonát.”

Nagy gyep tarozott az iskolához, ott fociztunk, vagy versenyfutás volt. Amikor tavaszodott egy reggel kisliba csipogásra ébredtünk, mindjárt tudtuk, hogy az istállóban a ludak kiköltötték a kislibákat. Azokat hozta be a szobába Édesanyám kis kosarakban, hogy meg ne fázzanak. A padka tele kosárral, kislibákkal. Napközben többször megetettük és újra kosárba szedtük. Nagyon hamar megszoktak bennünket a kis pelyhes libák. Ha nem hallották a hangunkat rettentő csipogásba kezdtek. Minden este lámpaoltás után zengett a ház a hangjuktól, jó időbe telt mire elhallgattak. Egy hét után kivittük a ludakhoz. Minden télen kiteleltettünk egy gúnarat és öt ludat, így évente 40-45 libát neveltünk. Kivittük a zöld fübe a pelyhes libákat legeltetni. Csodálatos volt a zöld füben hanyatt feküdni, a kislibák körülöttem legeltek. Ha tele volt a begyük szorosan hozzám bújtak. Legeltetés közben tanultuk meg a leckénket. Itt tanultam meg a „Himnusz” és a „Szózatot”. Petőfitől az „Anyám tyúkját, a Tisza és a Puszta télen” című verseit. Feledhetetlen szép gyermekkor volt.

Édesanyám csütörtökön este mindig készült a heti piacra. Köpülte a tejfölt a faköptülőben, csinálta a vaját, ittuk a finom írórt. Készítette Édesanyám a túrót, amit nem kg-ra mértek, hanem kis gömbölyű csomókat csinált és így árulták. Ezeket vitte a heti piacra: túrót, vaját, tojást. Nagy kosárba rakta, egy abrosszal felkötötte a hátára és így vitte gyalog. Pénzünk ebből volt, hiszen a szükségest megtermeltük. Heti piackor vásárolta a sót, cukrot, fűszereket és a világításhoz szükséges petróleumot. Pénz még abból volt, ha malacokat, vagy növendék borjút, vagy tinót adtunk el a

vásárban félévenként. Édesapámék a szarvasmarhát lábon hajtották a vásárba, akár milyen messze is volt. Hevesre, Újszászra, még Szolnokra is elhajtották az eladni való jószágot. Ha messzire mentek összefogtak valamelyik szomszédal, ketten-hárman ki-ki a maga jószágával. Elindultak kora délután, ha rájuk sötétedett megháltak valahol tanyán és kora reggel indultak tovább. Ilyenkor csak másnap este értek haza. Nagyon vártuk Édesapámat vásárfiával, mert ilyenkor kaptunk valami édességet, krumplicukrot, bocskorszíjat, szentjános kenyeret, medvecukrot.

1946-ban súlyos csapás ért bennünket, Édesapám aratás idején megbetegedett. Fertőző hastífuszt állapított meg az orvos. Kórházba kellett volna mennie, ami túl sok pénzbe került volna, ami nem volt. Ugyanis OTI biztosítást még alig-alig lehetett hallani, nem hogy fizetni. Dr. Csendes György vállalta, hogy ő kikezeli, de nagyon hosszadalmas lesz. Utána Édesanyán is beteg lett. Így csak mi gyerekek maradtunk a munkára és a jószágok ellátására, meg a jó szomszédok, akik mindenben segítettek. A két nagymamánk jött ki a tanyára a betegeket ápolni és minket irányítani. A gabona behordását és cséplését a szüleink testvérei és a szomszédok végezték el. Szüleink hónapokon keresztül fel sem tudtak kelni az ágyból, a magas láz, betegség legyengítette őket. A fertőzés veszélye miatt nem mehettünk be a szobába, csak az ablakon keresztül beszélhettünk velük. Én a nővéremmel a konyhában aludtam. A bátyám a pásztorfiúval az istállóban. Nagyon sokszor kellett orvosért menni, bizony még éjszaka is. A községhez is kb. 5-6 km-re laktunk. Hol az egyik, hol a másik szomszéd hozta ki az orvost lovas kocsival. A bátyám akkor volt 12 éves, de nagyon sokszor kihozta az orvost lóval, csézával. A cséza olyan volt mint a hintó, csak két kereke volt. Én 6 éves voltam, nem nagyon fogtam fel a betegség súlyosságát. Egyszer nővéremet, aki 2 évvel volt idősebb tőlem sírva találtam a cédrusbokorban a tanya mögött. Elmondta, hogy hallotta, amikor Édesapámnak azt mondta az orvos, hogy az éjszaka fordul mag rajta a betegség, lehet, hogy reggelre meghal. Akkor fogtam fel, hogy mi is az a halál és mi lesz ha Édesapánk nem lesz. Rettenetesen féltünk, csak sírtunk és imádkoztunk egymás kezét fogva, nagyon soká aludtunk el. Isten segítségével Édesapánk reggel felébredt. Hihetetlen, hogy mi mindent megcsináltunk, 5-6 darab szarvasmarhát legeltettem egyedül. Jóval nagyobbak voltak az ökrök, mint a mai tehének, de egyedül el tudtam engedni és este megkötni. Szépen letartották a fejüket, meg sem mozdultak, amíg a láncot a szarvára nem tettem. A teheneket a bátyám fejte este-reggel. Az itatás is az ő feladata volt, nekünk még a gémeskutat sem volt szabad felhúzni. A legeltetésénél minden nap cseréltünk, ugyan is legjobb volt libát őrizni, ott tudtunk a legtöbbet játszani. A disznó legeltető egész nap szaladt, aki a teheneket őrizte annak is volt egy kis ideje a játékra. A bátyám ekkor már nem legeltetéssel foglalkozott, ő végezte a kisebb munkákat az ökrökkel. Hordta haza a teheneknek a lucernát, csalamádét, szénát, sőt szántott, boronált az ökrökkel. Én a nővérem és a pásztor gyerek legeltettünk. A pásztorokodás Szent György napjától Szent Mihály napjáig tartott. A pásztorgyerekek bére 1 évre 1 öltő ruha, 1 pár cipő és 1 q búza volt. Majdnem minden tanyán volt 1-2, 6-7 éves pásztorfiú vagy leány. Minden héten egyszer szombat délután ment haza szüleikhez tiszta ruhát váltani. Vasárnap reggel már jött is ki a tanyára. A szomszéd leányokkal, fiúkkal összehajtottunk, ki mit legeltetett, és nagyon sokat játszottunk. Volt rá eset, hogy eljátszottuk az időt, és összekeveredtek a libák, persze ilyenkor jól kikaptunk, hiszen a két különböző csapat liba jól összeverekedett, de végül mindegyik megtalálta a maga csapatát. Jaj de sokszor megvert a gúnár, váratlanul szembefordult velem. A szárnyával kékre zöldre verte a lábam a karom. A libaostorral pálcával hiába ütöttem. Akkora volt a gúnár, ha jól kihúzta a nyakát magasabb volt nálam. Végül csak úgy mertem a libákat őrizni, ha a kis pulikutyát magam mellett vezettem. Öltözetünk nyáron kisbugyi, kombiné, a fiúk fekete klottgatyában jártak és mezítláb voltunk, tavasztól késő őszig. Délelőtt a libáknak melegük volt, elanyatlanodtak. Este mikor hűvösödött nagy begyet raktak, és általában az esti harangszókor indultunk be a tanyába. Elöl ment a libapásztor, volt rá eset, hogy énekelt, utána a gúnár, a ludak végül a libák, de véletlenül se történt, hogy 2 egymás mellett ment volna. Csak egymás után libasorba. Szinte húzta őket a begyük. Ha eljátszottuk az időt, a gúnár nyújtogatta a nyakát, figyelte a libapásztort. Ha nem mentünk elindult libasorba a csapattal, sokszor beérték a tanyába mikorra utánuk szaladtunk. Ha jóllakottan hajtottunk haza mindig megdicsérték

érte, persze ennek nagyon tudtunk örülni. Emlékszem, amikor Édesapám sok hónap után annyi ereje volt, hogy feltudott ülni az ablaknál, azt kérte tőlünk, hogy a borjút vezessük az ablakhoz, had lássa mekkorát nőtt, és az anyadisznót a malacokkal. Nagyon büszkék voltunk, mert megdicsért, jól gondoztuk az állatokat, sokat nőttek. Úgy éreztük ez a mi érdemünk. Édesanyám könnyebben átvészelte a betegséget, ő már kukoricatöréskor fel tudott kelni, de akkor meg a bátyám betegedett le szintén fertőző tifuszos lett. Két és fél hold kukoricánk volt, eljött a törés ideje. Hívás nélkül egymás közt megbeszélve jöttek segíteni. 17-en jöttek szomszédok, rokonok egy nap alatt törték le az egész kukoricát. Emlékszem mamám tőlem küldte ki a früstököt. Kenyér, szalonna, vaj, zöldpaprika, tej vagy aludttej. Felvágottról nem is hallottunk, de nem is volt a boltban. Ezek az emberek megfosztották a kukoricát és fel is hordták a padlásra, mert górénk nem volt. Volt a tanya udvarán egy nagy vájkosgödör, ebbe mindig volt víz. Édesapám nyárfával ültette körül, akkorára nőttek, hogy az épületek eltörpültek mellette. Rettenetesen szerettem fára mászni, egyszer felmástrom az egyikre, nagyon jól éreztem magam a lombok között, senki se látott. Hamarosan kerestek, hallottam kiabálni, szólomatnak, de nem szóltam. Kerestek a kútba is, Édesanyám gereblyével keresett a gödörbe, azt hitték a vízbe fúltam. Nagy sokára lemásztam a fáról, jól megkaptam a magamét, Istenigazából elnászpárgoltak. Ha valamelyik fán madárfészek volt, az biztos, hogy felmástrom, hogy belenézünk. Nem bántottuk, mert nem volt szabad, azt szüleink nem engedték. Kíváncsiságomra fizettem rá egyszer. Csörgőszarka fészket néztem meg, amikor megjelent a szarka. Iszonyatosan ütötte a fejem, tépte a hajam, én ordítva futottam be a tanyaiba, a szarka meg utánam. Kivérezte a fejem. Az egyik szomszédban, Mátyás bácsiéknál hatalmas lombú eperfa volt. Egy fekete, és egy fehér szemű, a törzse olyan vastag volt, hogy három gyerek nehezen érte körül. Ide jártunk délidőben eprezni. Volt olyan, amikor 15 gyerek is fenn volt az eperfán. Nem tudom, de én úgy emlékszem, erről a fáról sohasé fogyott le az eper. Még ma is sokszor álmodom vele. Legjobb gyermekkori emlékeim közé tartozik. Kamilla virág annyi volt a tanya körül, hogy zsákszámra szedtük. Ittuk teának, gőzöltünk ha meg voltunk fázva, borogatásra használtuk, még a ló lábát is ezzel borogattuk mikor megrántotta. Már nem tudom hányadik osztályos voltam, mikor megtudtam, hogy másforma tea is van a világon. Tavasszal legkorábbi munka a csutkaverés volt. Február utolján, március elején mikor már a föld annyira felpirkadt, hogy nem ragadt, mentünk csutkát verni. A búzaföldet megboronálták a csutkák kifordultak a földből, a tövét összevertük, hogy a föld lehulljon róla és kupacokba dobáltuk. A csutka az előző évben termett kukorica gyökere volt. Milyen csodálatos volt, a zöld búzába járkalni, a pacsirta énekét hallani, sokszor már mezítláb. Nagyon vártuk a csutkaverést, mert ilyenkor mindig nyársaltunk szalonnát, szinte hozzá tartozott, és jól égett a vert csutka. A csutkát Édesapám háromágú favillával fölhányta a szekérré, bevitte a tanyaiba, tüzelésre fűtésre használtuk. Tüzelésre használtunk még napraforgó kórét, szárízicsutkát, morzsoltcsutkát, árvaganéjt, csináltunk tőzegganéjt. Fát csak disznóvágásra használtunk, szemet nem is ismertük. A tőzegganéj taposás úgy történt, hogy az udvar egyenes talajára szalmát töreket szórtunk, azt körül deszkáztuk. Édesapám az érett trágyát taligával tologatta rá, de közben hintette törekekkel, szalmával. Mi gyerekek mezítláb tapostuk, nagyokat nevtünk, egymást lökdöstük. Vigyáztunk, el ne essünk, hiszen a trágya féllábszárig ért. Addig-addig tapostuk, amíg jól összekeveredett a trágyával a szalma, ez 8-10 cm vastag volt. Utána tetejét simára igazítottuk lapáttal. Így szikkadt 2-3 nap, elég nagy területen 25-30 négyzetméter is volt. Amikor eléggé megszikkadt, Édesapám elvágta ásóval 30x30 cm-es kockákra, utána fölállítottuk száradni halszálka formában. Pár nap száradt, akkor megforgattuk. Amikor valamennyire megszáradt kb. 1 m átmérőjű 2 m magas kúpokba raktuk, hogy a levegő átjárja és megszáradjon. Tüzelünk sparheltben, kemencében vele. Kukorica kapáláskor mentünk szüleinkkel, kukorica fiát szedni. Kapálásra még kicsik voltunk, az összeszedett kukorica fiát kis rakásokba raktuk. Amikor megfönnyadt behordtuk szekérré a tanyaiba és a tehennel etettük. Sokkal jobban tejetek, ha kukorica fiát ették. Dohányt is termeltünk, ennek főleg Édesanyám értette minden csinját-binját. Dohányosok családjából származott, amennyire visszaemlékezett elődeire mind dohányosok voltak. Február közepén megkezdtük a melegágy rakását istállótrágyából kb. 1 m magas, 1 m széles, 3-4 m hosszú

volt. A tetejére 18-20 cm jó minőségű porhanyós földet raktunk. Körül deszkáztuk, majd mikor a föld langyosodott a trágya melegétől, belevetettük a dohány magot. Ez mindig március 17-18-a volt - Sándor, József napkor. Kikelés után igen nagy szakértelmet igényelt. A gombostüfej nagyságú pici palánt nagyon érzékeny volt. Rostás locsolóval öntöttük, nagyon vigyázni kellett, hogy ki ne száradjon, vagy túl locsoljuk, akkor kirohadt. Hasurával takartuk a hideg ellen és az erős napfény ellen. A dohányföld porhanyós, hengerelt talaj volt, 60 x 60 cm távolságra ültettünk 1-1 palántot, hogy a dohány levelei elférjenek. Április második felében kezdtük ültetni a 6-7 cm 4 levélben lévő palántákat. A palánták helyét locsolóval locsoltuk. Temérdek sok vizet hordtunk szekérral, hordókban, locsolókban, kannákban a tanyában lévő gémeskúttról. Palánta kiszórására már 4-5 éves gyerekek is besegítettek. Elég korán kellett kelniük, még a nap is akkor kezdett feljönni. Szüleink, majd később mi is minden szál palántot furkóval ültettünk el. Ezt a munkát csak 9-10 óráig csinálhattuk, mivel a gyenge palánt napsütésben elfonnyadt és nem eredt meg. Ez az ültetés több reggelt vett igénybe, míg a földet be nem ültettük. Minden évben 1 hold dohányt termeltünk. A dohányt ekekapával, kézikapával kapáltuk. Ahogy nőtt a dohány minden levél tövén nőtt 1-2 kis levél, ezt lehetett tördelni, ez volt a kocsolás. Nyár folyamán többször ismételtük. Mikor elég magasra nőtt 1,20-1,30 m azaz 15-16 levél volt egy tőkén, akkor a tetejét csíptük le, ez volt a tetejezés. Amikor kezdett a levél színe világosodni, enyhén sárgulni, érni, megkezdtük a szedést. A dohány szedését három részben végeztük. Először az aljdohányt, ez négy-öt levél volt. Sorba a hónunk alá szorítva szedtük és szép sorba leraktuk kinn a földön. Szekérral bevittük a tanyába hűvös helyre leraktuk és felfűztük. A dohánytű 80-90 cm hosszú volt végébe 4 m-es dohány zsinetget fűztünk. Egy kötélre 4 tüvel, azaz 380-390 levelet. A dohánytűt a hónunk alá szorítottuk és úgy fűztük rá a leveleket egyenként forgatva. Az aljlevél szedése, fűzése hetekig tartott. Következett a derékdohányt ezt is szintén így szedtük és fűztük, végül a hegydohányt is. A felfűzött dohányköteleket felkötöttük a szerdia fára, azaz a nyári szárítóra. Felsőszáron bekötöttük a pajtába, szintén a szerdia fára. Zöld dohányt nem lehetett a pajtába szárítani, mert vagy megpenészedett, vagy pettyesre száradt és értékét veszítette. A nyári szárítókról, ha esett az eső be kellett hordani, ha fúj a szél szintén, mert a szél a leveleket összetörte. Tehát az időjárásnak megfelelően kellett szárítani. Ez is nagy odafigyelést igényelt. Novemberben eljött a simítás ideje, úgy ütemeztük, hogy karácsony előtt befejezzük a csomózást és el is szállítsuk. Ez a munka is több hetet vett igénybe. Ha esős idő volt nem simíthattunk, mert túl puha volt és összemelegedett, azaz befűlt, színét elveszítette, értéktelenné vált.

Ha szeles idő volt nem csinálhattuk, mert összetört a levél. Erre a munkára is jöttek segíteni szomszédok, rokonok, voltak napok 20-24-en is voltunk. A dohányleveleket válogatni kellett, volt barna és világos, de még nagyság szerint is 5-6 felé válogattuk. A barna dohány értékesebb volt ezt simítottuk, a világos dohányt csak csomóztuk. A tapasztalt dohányosok közül 2-3 személy végezte a válogatást. Simítást az asztal tetején egyforma nagyságú leveleket egymásra rakva végeztük. 26-30 levelet 1 csomóban, olyannak kellett lenni, mint ha ollóval vágták volna körül. Dohánylevelet sodortunk, ezzel kötöttük össze. A világos leveleket csak összekötöttük szín és nagyság szerint. Elkészített csomókat bálákba raktuk szorosán összekötöttük dohány zsineggel. Egy bála súlya 120-140 kg volt. Így szállítottuk a beváltó helyre, ahol pénzt és trafik dohányt kaptunk érte. A dohánytermelőket egész évben ellenőrizték a pénzügyőrök, mi fináncoknak neveztük, és úgy emlegettük, hogy fontolni jönnek. Feladatuk az volt, hogy felmérték, hány mázsa dohányt kell beszállítanunk. Erre azért volt szükség, hogy a termelő feketén ne adhasson el dohányt, ami lopva mégis előfordult, hiszen a pénz mindenkinek kellett. Ha azt akartuk, hogy a finánc kedvünkre fontoljon. Jó házi pálinkával és csirkepaprikással kínáltuk meg. Nagyon sok féleképpen megviccelték a fináncokat, több módját ismerték, hogyan vezessék félre. Mondhatom, hogy a dohányból kapott pénz volt az egész évi munkánk leggazdagabb gyümölcse.

Napraforgót is termeltünk, magját Apátira vittük satulni. Kisajtották belőle az olajat. A maradékot összepréselték, 30-35 cm átmérőjű 10 cm vastag karikákba, ezt neveztük szakk-nak. Összetörve,

beáztatva disznókkal, tehennel etették. Napraforgó szárát eltűzeltük, vagy kerítést csináltunk belőle.

Aratás idején kora reggel virradatkor már mentünk aratni. A bokrokban pitty-palattyozott a pipiske, 7 óra után megszólalt a magasban a pacsirta, ott énekelt az aratók feje fölött. Még most is fülemben cseng a kasza suhintás és a kaszafenés hangja. Kora reggel messzire elhallatszott, arról tudtuk, hogy már 4-5-ik fogás földön is aratnak. Minket, gyerekeket először is kötéltéregetésre tanítottak, majd ahogy nőttünk marokszedésre, kévekötésre, csomózásra. Én Édesapám után szedtem a markot, a nővérem a bátyám után. Édesanyám a kévéket kötötte be, nagygereblyével összehúzta az elhullott kalászokat. A kévéket keresztbe raktuk. Egy keresztbe 18 kévét tettünk, kalással befelé, a 18-ik volt a papkéve. Ügyelni kellett, hogy az utolsó kéve töve nyugatra, a kalászos része keletre nézzen. Ebéd után a nagy melegben 3 óráig deleltünk, hűvösön a fa alatt, utána mentünk aratni. Négy-öt óra között uzsonnáztunk, hideg aludttejet vöröshagymával, he kellett vajaskenyér, vagy szalonna. Aludttejet a kútban hűtöttük, épp úgy mint egyéb ételmaradékot. Ilyenkor este 10-11 óráig arattunk, ami nagyobb részben nótaszóval ment, mert a hűvösön, nagyon-nagyon jó volt dolgozni. A fácánkakas ilyenkor rikoltozott nagyokat, kereste a páriját. Aratás végeztével Édesapám egyikünket egyik szomszédba, másikunkat a másik szomszédba küldte segíteni markot szedni, amíg ott is be nem fejeződött az aratás. Főleg időseknek segítettünk. Aratás befejeztével megkezdtük a csomók behordását a tanyába szekérrel, amit nagy asztagkazalba raktunk, búzát, árpát, zabot, rozst. Ha már minden szomszéd befejezte a hordást, jött a cséplőgép és minden tanyában elcsépelte a gabonát. A cséplőgéppel jött a tulajdonos és a bandagazda, aki összeszedte a gépes bandát. Ezek szomszédokból, tanyákról összeszedett fiatalok voltak összesen 24-en. Lányok 5-en voltunk a gépnél, félrészeseknek neveztek bennünket, mivel amennyit egy férfi ember keresett, mi annak a gabonának fele részét kaptuk, mert mi nem zsákoztunk és nem villáztunk. Törek lyukat takarítottuk, hordtuk ponyesszal a kaszalra a töreket, kévét vágunk a gép tetején, azaz etető kezére dolgoztunk. Nagyon nehéz munka volt, de fiatalok voltunk és bírtuk. Hajnal 2-3 órakor kezdtük, este 10-11 óráig csépeleltünk.

Kukorica töréskor nem a szárán fosztottunk, csak letéptük, minél hamarabb bekerüljön a tanyába. Este késő éjszakáig fosztottuk a kukoricát, amit már a szomszédokkal együtt végeztünk. Figyeltük legeltetéskor, melyik szomszéd szedett napraforgót, vagy tört kukoricát, akkor este mentünk napraforgót verni, vagy kukoricát fosztani. Ilyen alkalomkor 24-28-an is összejöttünk, akkor persze jött a viccelődés, beszélgetés. Csak a csillagok fénylettek a sötét éjszakában. Csodálattal néztük a hullócsillagokat, a hadak útját, göncöl-szekeret, fiastyúkot. Szinte közöttük éreztük magunkat. Volt, hogy ilyen alkalomkor jöttek össze a legények, lányok, amiből végül házasság lett. Ezek az esték is feledhetetlenek voltak.

Amikor a libák anyányira nőttek és az udvaron szórták a tollukat, megkopasztottuk őket. Összejöttünk a szomszédokkal egy tanyában, egy nap alatt végeztünk a tolltépéssel. Következő nap másik szomszédba és így tovább. Öthetenként ismételtük, ugyanis ennyi időközönként nőtt újra a liba tolla. Egy nyáron 3-4-szer téptük meg a libákat. Ebből a pehelyből és tollból készítették a férjhez menő lányoknak a dunnát, párnát. Ősszel a libákat eladtuk és ebből vásároltuk a téli kabátot, lábbelit.

A tyúkoknak kúp alakú tyúköl volt építve. Ez kb. 130 cm átmérőjű kör alakú 210-230 cm magas. Kiss ajtó volt rajta, benne ülő tojófécszek, kislétra, anin a tyúkok az üllőre felmentek. Kívülről belül sárral volt betapasztva és fehérre meszelve, amit évente többször bemeszeltünk. Gyerekkoromban rettenetes nyári zivatarok, viharok voltak villámlással, mennydörgéssel. Történt egyszer, hogy szüleink kinn dolgoztak a messzi földeken, még kicsik voltunk nővéremmel ketten maradtunk a tanyában a jószág ellátására. Hatalmas sötét felhők gyülekeztek az égen, mennydörgött, egymást érték a villámok, csattogott, dörgött, rettenetesen féltünk. Bebújtunk a szobába a sarokba, ott imádkoztunk és imádkoztunk. A vihar csak nem akart szünni. A hatalmas nyárfákat csavargatta a vihar, recsegtek-ropogtak az ágak. A tehének pányvára kötve bőgtek félelmükben, elszaggatták a láncukat. Nagy sokára elvonult a vihar a házunkról a fele cserepet

lehordta és összetörte. A szalma és szénakazlat szétszórta a tanya körül a földeken. Az állatokat megkötöztük, a kispulykáink úgy elvesztek, hogy nagyon sokára találtuk meg a harmadik határban a répa levél alá bújva, úgy eláztak, hogy mind a földön feküdt, pedig már kilos nagyságúak voltak. Haza hordtuk nagy szalmahordó kassal. Vízet melegítettünk minden pulykát megfürdettünk langyos vízzel. Estére mire szüleink haza értek már a pulykák is felszáradtak és meg is maradtak mind. Villával, gereblyével szedtük össze a tanya körül a szalmát.

1948-ban megkezdődött a beszolgáltatás időszaka, amit termeltünk abból amennyit előírtak be kellett szolgáltatni az államnak. Csépléskor ellenőr vigyázta az elcsépeelt gabona mennyiségét. Hombárba már be sem hordtuk a gépnél lemért gabonát, egyenése szekerekre raktuk. Szomszédokkal összefogva két-három szekér vitte a terményt a beszolgáltatásba. Ami maradt bizony nagyon be kellett osztani, hogy vetőmag is legyen és megélhetés is. Aki nem teljesítette lesöpörték a padlását, nem törődtek vele, hogy lesz-e mit enni a kisgyerekeknek. Ezek voltak a végrehajtók az állam által kijelölt emberek. Ha terményt nem találtak, lefoglalták a lakásban lévő tárgyakat és elvitték. Disznóvágásra engedélyt kellett kérni, de már másnap biztos megjelentek. Megnézték hány lába volt a disznónak, nem-e másikat is vágunk. Szigorúan büntették a fekete vágást. Be kellett szolgáltatni zsírt, vaját, tojást, tejet. A tanyákra tejeskocsik jártak begyűjteni a tejet. Éhezni nem éhezünk, de sokszor olajjal, vagy kisütött vajjal főztünk, de az is kevés volt. Nagyon nehéz időszak volt, sokat dolgoztunk, de alig tudtunk megélni a szörnyű beszolgáltatás miatt. Az orvosi ellátás is sok pénzbe került, biztosításunk nem volt. Így történt, hogy amikor Édesapámat a Jászberényi Kórházban megműtötték vakbélgyulladással az öreg Bimbó tehenünket kellett eladni, hogy kifizessük a kórház költségeit. Kilencszáz forintért adtuk el, ennyibe került az operáció a költségekkel együtt. Ez a tehen biztosította a család tejellátását, egész kicsi koromtól. Nagyon sok fiatal elhagyta a mezőgazdaságot, elvándoroltak az iparban kerestek más munkát. Ekkor történt, hogy a bátyám is más munkakörbe került.

Saját földünk ekkor már 9 hold volt, de mellette harmadába, felébe csináltunk másoknak is. Évente 12-14 hold földet műveltünk, ekkor már lóval. Volt egy almásderes, Baba nevű lovunk, ezzel végeztük mindenféle munkát a földeken. Mi lányok épp úgy befogtuk, kifogtuk, boronáltunk vele, vagy bármi munkát elvégeztünk. Nem egyszer történt, hogy ketten hordtuk be a lucemát vendégoldalas, löcsös kocsival a tanyába. Édesapám szép lassan minden munka fogására megtanított ősszel szárhordást, répahordást, trágya kihordását ránk bízhatta. A lovat keféltük, megpucoltuk a teheneket is. Etettünk, ganajáztunk, mikor, mit kellett csinálni. Ha kicsikóknk született nem adtuk el, vettünk mellé másikat másfél éves, két éves korára betanítottuk a fogathajtásra. Ekkor adtuk el, mert ilyenkor értékesebbek voltak. Ilyen gondozott, ápolt pejcsikók voltak a Pajkos és Pompás. Gyönyörű szép pár volt még az Olga és Maxi, ezek keselylábúak voltak, homlokukon fehér csillaggal. Nagyon szerettem őket, a kockacukrot a tenyeremből ették, nehezen váltunk meg tőlük.

Kötelezővé tettek különböző növények termelését. Termeltünk cukorrépát, gyapotot. A gyapottal sok dolgunk volt. Amikor a gubó kinyílt azaz megszáradt mindennap szedni kellett zsákba. Úgy nézett ki mint a vatta, ha nem szedtük elfújta a szél. Eső után, ha kisütött a nap a gubó pattogott kifelé, ha csak órákat késtünk a szedéssel már nagyon sok tönkre ment. Úgy emlékszem csak évben termeltünk.

1955-ben elvették a földünket az Állami Erdőgazdaság. Helyére a Tomi erdő mellett tölgyest telepítettek. Földet máshol kaptunk és tovább gazdálkodhattunk. Az erdőtelepítés nekünk és a körülöttünk lakó fiataloknak elég jó munkalehetőséget biztosított. Ez volt az első munkahelyem, 15 éves koromban, ahol pénzért dolgoztam, emlékszem 4,70 Ft-os órabérben. Első évben elvetették a makkot géppel és a föld tetején maradt szemeket takargattuk kapával. A következő évben kikelt pici tölgyfákat kapálgattuk több éven keresztül. Volt munkánk, 14-16-an dolgoztunk 186 hektár erdőterületen. Az első fizetésemből vettem a kerékpáromat, tehát már nem az annyira óhajtott pettyeslabdát.

56 őszén kitört a forradalom. Volt egy telepes néprádiónk, ebből tájékozódunk az országban történt eseményekről. A szomszédok is hozzánk jártak, mivel rádiónk még csak nekünk volt. Ha sikerült elkapni a Szabad Európa csatornát ebből tájékozódunk. Bátyám tényleges katonai idejét töltötte, ez volt az utolsó éve, ugyanis akkor három év volt a katonaidő. Szerencsésen haza került a forradalmi zavargásokból.

Iskolából kikerülve jártunk tánciskolába a 48-as körbe, többen együtt tanyasiak. Vasárnap soha semmi munkát nem végeztünk, csak a jószágotetés volt. Minden vasárnap délelőtt mentünk a templomba. A templomból a mozi csarnokba, ott volt a megbeszélés fiúkkal, lányokkal. Ha délután mentünk moziba megvettük a jegyet délelőtt, megbeszéltük délután megyünk-e sétálni, vagy este a bálba. Bizony a 6 kilométert télen naponta 4-szer is megjártuk gyalog. A sétálás azt jelentett, lányok, legények 4-5-en, vagy már párban is sétáltunk a mozitól a Fő úton végig a Vasút állomásig a meccsre és vissza. Az utca ameddig elláttunk tele volt sétáló fiatalokkal. Séta közben megállítottak bennünket a fiúk beszélgetni. Persze arra ment ki az egész, hogy meghívtak bennünket moziba, vagy estére a bálba. Minden vasárnap volt bál, hajnal 2-3 óráig tartott. Szüleink minden második vasárnap engedtek csak, akkor is szülői kísérettel. Hiszen minden lány gardimamával járt. Sétálni és moziba is csak úgy mehettünk, ha sötétedés előtt ki értünk a tanyára. Szeretném még megjegyezni, hogy vasárnaponként 3 előadás is volt a moziban, igény volt rá, mert TV még sehhol sem volt. Szinte az egész fiatalokról tudtuk, hogy ki kit kísért haza, vagy már udvarolt is neki, azaz együtt jártak. Sokszor megtörtént, hogy a bálból kiérve a tanyára már kezdett virradni, de nem feküdhettünk le, menni kellett dolgozni. Hej, de hosszúak voltak ezek az ábrándos szép hétfők. Ekkor már nővéremnek komoly udvarlója volt és egy szép május éjszakáján az ablak alatt megszólalt a cigányzene. Az udvarló a barátokkal cigányzenével együtt énekelte:

„Ki tanyája ez a nyárfás,
Nem hallatszik a kurjantás”, valamint:

„Szeretnék május éjszakáján
letépní minden orgonát”.

Akkori szokás szerint, ha a lány elfogadta az éjjeli zenét háromszor gyújtott gyertyát. Amit a nővérem illendő képpen el is fogadott. Még az év őszén férjhez is ment. Előző esztendőben a bátyám is megnősült. Ekkor már lakható volt a több éven át épülő házunk a községben, amit szintén magunk építettünk. Egyedül maradtam a szülőkkel a sok munkára. Földet művelni kellett, már az Erdőgazdaságba sem tudtam eljárni.

1959-ben beléptünk a TSZCS-be, bevittük a földet, az állatokat, gazdasági szerszámokat. Ez év őszén lebontottuk a kis tanyát és beköltöztünk a községbe. Ezzel véget ért a tanyai életem, ahol 19 évet éltem. Mai napig is gyakran álmodom róla. Többször ki-kí kerékpározunk a családdal, most már 64 évesen az unokákkal a tanya helyére.

Ilyenkor leülök a nagy nyárfá alá pihenni, elmerengek a régi szép időről.

Hálát adok a jó Istennek, hogy a nagy bajokban mindig velünk volt és lehetővé tett, hogy Drága Szüleink sok mindenre megtaníthattak bennünket.

Jászkisér, 2004. február

Ami a bennünk van, az a győzelem.